

Asia: VN/698/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä lausuttavaa esitetyistä muutoksista?

Esityksen tavoitteena on parantaa työllisyyttä vähintään 9 500 työllisellä, uudistaa työttömien palveluita siten, että työnhakijalle tarjotaan yksilöllistä tukea työnhakuun ja työllistymiseen. Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmän osalta tavoitteena on uudistaa seuraamuksia siten, että työnhakijoiden oikeudet ja velvollisuudet ovat tasapainossa.

Esityksessä työttömien palveluita uudistettaisiin lisäämällä kasvokkain tapahtuvia työnhakukeskusteluja työttömyyden alkuvaiheessa. Työttömien työnhakua ja ohjaamista palvelutarpeen mukaisesti palveluihin tuettaisiin siten, että työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta tapaisi työnhakijan työnhakukeskustelussa työttömyyden alkuvaiheessa kahden viikon välein. Nykyisten kolmen kuukauden välein järjestettävien työnhakijan haastattelujen lisäksi työnhakijalle järjestettäisiin puolen vuoden välein kuukauden kestävä jakso, jonka aikana järjestettäisiin kaksi työnhakukeskustelua.

Työttömien palveluiden yksilöllistämistä, kasvokkain tapahtuvia tapaamisia ja tapaamisten aloittamista nopeasti työttömyysjakson alussa voidaan tutkimustiedon valossa pitää kannatettavana kehityssuuntana, jolla on merkitystä työhaun tuen tehokkuuteen. Tanskaa ja Suomea koskien on tutkimustietoa siitä, että aikaisemmat tapaamiset edistivät työllistymistä (ks. tarkemmin Kauhanen, 2021). Tapaamisten määrän ja ajoituksen ohella myös työnhaku-keskustelujen laatuun kiinnittäminen on erittäin tärkeää.

Esityksessä tuodaan esille, että muutoksen toteuttamiseksi työ- ja elinkeinotoimistojen resursseja lisättäisiin 70 miljoonalla eurolla vuodessa. Riittävien resurssien turvaaminen on tärkeää työttömien palveluiden uudistamisessa. Suomessa työ- ja elinkeinotoimistojen asiakaspalvelussa olevien virkailijoiden työkuorma eli työttömien työnhakijoiden määrä yhtä virkailijaa kohti on ollut merkittävästi korkeampi kuin muissa Pohjoismaissa (Kosonen ym., 2020). Tutkimusten mukaan virkailijoiden työkuorman vähentäminen vaikuttaa työvoimapalveluiden (erityisesti työnhaun tuen) vaikuttavuuteen (ks. tarkemmin Busk ym., 2021).

Pohjoismaista työvoimapalveluiden mallia koskevaan esitykseen sisältyy myös työttömälle työnhakijalle asetettava määrällinen työnhakuvelvollisuus. Työttömän työnhakijan olisi työttömyysturvaetuutta saadakseen haettava lähtökohtaisesti neljää työmahdollisuutta kuukaudessa, mikäli alueen työmarkkinatilanne ja työttömän työkyky ovat riittävän hyvät. Määrää voidaan alentaa, jos työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakoikeilussa mukana oleva kunta arvioi, ettei neljän työmahdollisuuden hakeminen tarkastelujakson aikana ole mahdollista. Arviossa otettaisiin työnhakijaan liittyvistä seikoista huomioon henkilön työkokemus, koulutus ja muu osaaminen sekä työkyky ja työnha-kijalla mahdollisesti oleva työttömyysturvalaissa tarkoitettu ammattitaitosuoja. Näiden seikkojen vaikutusta työnhakumahdollisuuksiin arvioitaisiin suhteessa työmarkkinatilanteeseen. Työhakuvelvollisuuden ulkopuolelle rajattaisiin sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluiden tarpeessa olevat pitkäaikaistyöttömät ja muut henkilöt, joiden suuntautuminen työmarkkinoille ei ole ajankohtaista.

On tärkeää, että työnhakuvelvollisuudessa otetaan huomioon yksilöllisiä tekijöitä sekä alueen työmarkkinatilanne. Esityksen mukaan haettavien työmahdollisuuksien sopivuutta tarkasteltaessa otetaan huomioon kolmen ensimmäisen työttömyyskuukauden aikana ammattitaitosuoja, mikä on linjassa voimassa olevan ammattitaitosuojan kanssa.

Esitykseen sisältyy myös työnhakuvelvoitteen täyttämättä jättämisen osalta huomautuksen käyttöönottamista ennen sanktioita, ja sen jälkeen mahdollisen velvoitteen jäädessä täyttämättä ensin viiden ja sitten kymmenen päivän karenssi. Sanktioiden varoitusjärjestelmän käyttöönoton yhteydessä on tärkeä, että myös itse varoitusjärjestelmään varataan riittävät resurssit.

Vaikutukset työllisyyteen

Esityksen tavoitteena on parantaa työllisyyttä vähintään 9500:lla. Esitettyjen muutosten arvioituun työllisyysvaikutuksiin liittyy suurta epävarmuutta, koska niitä laskettaessa on käytetty muita maita koskevia piste-estimaatteja.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; taloudelliset vaikutukset?

-

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset viranomaisten toimintaan (ml. resursseja koskevat asiat)?

-

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset työllisyyteen?

-

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; muut vaikutukset?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa työnhakijan palveluprosessista?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä tekevien palveluprosessista?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien palveluprosessista?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa muistutuksesta?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa työnhakuvelvollisuudesta?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä tekevien työnhakuvelvollisuudesta?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien työnhakuvelvollisuudesta?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämisestä?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; muuta lausuttavaa?

-

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä eroamisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

-

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä kieltäytymisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

-

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa porrastetusta seuraamuksesta?

-

Työttömyysturvalaki; muuta lausuttavaa?

-

Lausuttavaa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta?

-

Lausuttavaa muiden lakien muuttamisesta?

-

Lausuttavaa muutosten voimaantulosta ja siirtymäajan järjestelyistä?

-

Lausuttavaa suhteesta perustuslakiin ja säätämisyjärjestyksestä?

-

Muuta lausuttavaa?

-

Kauhanen Merja
Palkansaajien tutkimuslaitos